

Meltem YILMAZ

**AVRUPA İNSAN HAKLARI
SÖZLEŞMESİ'NİN
8. MADDESİ KAPSAMINDA
DİŞ GÖRÜNÜŞ TERCİHLERİ**

onikilevha

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR	XIII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM ÖZEL HAYAT VE ÖZEL HAYATI KORUYAN HAK

A. Özel Hayat Kavramı	3
1. Giriş: Kamusal Alan-Özel Alan Ayrımı.....	3
2. Özel Hayat Kavramını Açıklamaya Yönelik Teoriler.....	7
a. Giriş	7
b. Üç Alan Teorisi	7
c. Diğer Teoriler	12
B. Özel Hayatın Temel Ögeleri	14
1. Giriş	14
2. Gizlilik	15
3. Bağımsızlık	16
C. Özel Hayatı Koruyan Hak.....	17
1. Genel Olarak.....	17

2.	Hakkin İsimlendirilmesi	17
3.	Hakkin Temellendirilmesi.....	18
4.	Hakkın Tarihçesi.....	23
5.	Hakkın Uluslararası Düzeyde Korunması.....	27
a.	Giriş	27
b.	Evrensel İnsan Hakları Bildirisi.....	28
c.	İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Koruma Sözleşmesi (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi)	29
d.	Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi	31
e.	Özel Hayata Saygı Gösterilmesi Hakkı Üzerine Kuzey Ülkeleri Hukukcuları Kongresi Beyanı.....	33
f.	Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi (San Jose Paktı)	34
i.	Diğer Uluslararası Belgeler.....	35
D.	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Sisteminde Özel Hayata Saygı Hakkı.....	37
1.	Giriş	37
2.	Pozitif Yükümlülükler Doktrini	40
a.	Giriş	40
b.	Tarihsel ve Felsefi Arka Plan.....	40
c.	Pozitif Yükümlülükler Doktrininin AİHS Sistemindeki Temelleri.....	41
d.	Pozitif Yükümlülükler Doktrininin Sonuçları	43
i.	Devletin Hakları Gerçekleştirme Yükümlülüğü	43
ii.	Yatay Etki: Devletin Üçüncü Kişilere Karşı Koruma Yükümlülüğü.....	44
e.	Pozitif Yükümlülükler Aykırılık Halinde Yapılacak İnceleme.....	46
3.	AİHS Madde 8'in Koruma Alanı.....	47
a.	Giriş	47
b.	Kimlik	49
i.	Cinsel Kimlik	49

---

ii.	Ön İsim-Soy İsmi.....	50
iii.	Dış Görünüş.....	51
iv.	Etnik ve Dini Kimlik	52
c.	Fiziksel ve Zihinsel Bütünlük.....	53
4.	Özel Hayata Saygı Hakkını Sınırlama Rejimi.....	57
a.	Genel Olarak Madde 8/2	57
b.	Madde 8/2'de Yer Alan Kriterler	59
i.	Yasallık	59
ii.	Meşru Amaçlara Uygunluk.....	61
a)	Giriş	61
b)	Ulusal Güvenlik	61
c)	Kamu Emniyeti	62
d)	Ülkenin Ekonomik Refahı	62
e)	Suçun ya da Düzensizliğin Önlenmesi.....	62
f)	Sağlığın ve Ahlakın Korunması.....	63
g)	Başkalarının Hak ve Özgürlüklerinin Korunması....	64
iii.	Demokratik Toplumda Gereklilik.....	64
a)	Giriş	64
b)	Demokratik Toplumda Zorlayıcı Toplumsal İhtiyaç	64
c)	Takdir Marji Doktrini.....	65
d)	Ölçülülük İlkesi.....	66
5.	İçkin Sınırlamalar (Inherent Limitations) Doktrini.....	68
6.	Olağanüstü Hallerde Yükümlülük Azaltma Rejimi.....	69
a.	Giriş	69
b.	Yükümlülük Azaltma Rejiminin Uygulamaya Konması.....	70
i.	Bildirim Yükümlülüğü.....	70
ii.	Savaş veya Ulusun Varlığını Tehdit Eden Başka Bir Tehlike Halinin Mevcudiyeti	71
c.	Yükümlülük Azaltma Rejiminin Uygulanması	72
i.	Yükümlülük Azaltma Rejiminin Zaman, Mekan ve Konu Bakımından Sınırlı Olması.....	72
ii.	Ölçülülük.....	73

iii. Uluslararası Hukuktan Doğan Başka Yükümlülükler Ters Düşmemek.....	74
--	----

İKİNCİ BÖLÜM
DIŞ GÖRÜNÜŞ TERCİHLERİNE YAPILAN
MÜDAHALELERE KARŞI STRASBOURG
ORGANLARI'NIN TUTUMU

A. Giriş	75
B. Kılık Kıyafete veya Saç Sakala Yönelik Yasak, Kısıtlama veya Zorunluluk Getirilmesi	80
1. Giriş	80
2. Sıradan Vatandaşlar İçin	81
3. Kamu Personeli İçin.....	89
4. Askerler İçin.....	97
5. Özel Sektör Çalışanları İçin.....	100
6. Mahpuslar İçin	105
7. Öğrenciler İçin	115
C. Bedensel Müdahale Yoluyla Yapısal Değişiklik Yapılması	121
1. Giriş	121
2. Tıbbi Müdahale Yoluyla Yapılan Değişiklikler.....	122
a. Giriş: Tıbbi Müdahale	122
b. Estetik Tıbbi Müdahaleler.....	129
c. Transseksüel Bireylere Yönelik Cinsiyet Değiştirme Ameliyatları	135
d. İnterseks Bireylere Yönelik Cinsiyet Atama Ameliyatları... ..	145
e. Sünnet	150
3. Tıbbi Müdahale Niteliğinde Olmayan Estetik Müdahaleler	155
SONUÇ	159
KAYNAKÇA	165